Editorial • Català

También en Español • English • Português

“Estudiar no és consumir idees, sinó crear-les i recrear-les”.
Paulo Freire

“produïxen però no posseïxen, produïxen però no s’apropien i feta l’obra no romanen en ella”.
Lao-Tsé

Acostumats com estem a un pensament bipolar, jeràrquic i arborescent i a estudiar sempre el tot a partir de l’anàlisi i la divisió en parts, hem ignorat que la vida i el coneixement no poden reduir-se a eixe esquematisme castrador de la diversitat que dicotomiza, separa i aïlla en la creença que subjecte observador i objecte observat són independents entre si.

Curiosament és en la pròpia naturalesa on podem trobar exemples que el creixement i el desenvolupament mai són lineals ni necessàriament obeïxen a processos reversibles i tal és el cas del **rizoma**, la tija horitzontal i subterrània d’aquelles plantes perennes que, com la del lliri comú, pot ramificar-se i permetre que des d’una part d’eixe entramat sorgisquen altres tiges permetent així la multiplicació vegetativa i ràpida proliferació mateixa. I és que un rizoma és una estructura un tant peculiar. Viu baix terra, però permet alimentar la planta. Viu baix terra, però permet guardar aigua i aliments en els temps de sequera i carestia. Viu baix terra i pot aparéixer i desaparéixer per algun temps sense que açò li reste necessàriament potència per a garantir el creixement de la planta.

El primer a aplicar el model botànic de **rizoma** a les ciències humanes, i específicament a la psicologia va ser Carl Jung, quan a finals de 1958 va donar per acabat els tres primers capítols de la seua coneguda obra de memòries *“Records, sons pensaments”*, en la que afirma que la vida dels sers humans és semblant a la de les plantes amb RIZOMA, en quant que el realment perceptible i visible és quelcom efímer i fugaç, al contrari i igual que el RIZOMA, sempre hi ha *“ quelcom que viu i roman davall l’etern canvi. El que es veu és la flor, i esta perix. El rizoma roman”*.

Quasi vint anys més tard, en la dècada dels setanta del passat segle, el terme

rizoma va tornar novament a ser utilitzat profusament en les ciències humanes i en concret en àmbits d'epistemologia de la comunicació per Gilles Deleuze i Felix Guattari, en la seua també clàssica obra *"Rizoma: Introducció"* en la qual plantejen el model rizomático com una estructura de funcionament en què qualsevol punt pot ser connectat amb qualsevol altre independentment que siguen homogenis o heterogenis entre si i sense seguir un orde jeràrquic, ni de relacions d'ordenació i/o subordinació, ni de seqüències basant-se en criteris, estructura que necessàriament és flexible, múltiple, regenerativa i per tant perenne, en quant que *"...Tot rizoma comprén línies de segmentaridad segons les quals està estratificat, territorialitzat, organitzat, significat, atribuït, etc.; però també línies de desterritorialització segons les quals s'escapa sense parar. Hi ha ruptura en el rizoma cada vegada que de les línies segmentàries sorgix bruscament una línia de fuga, que també forma part del rizoma. Eixes línies remeten constantment unes a altres. Per això mai ha de pressuposar un dualisme o una dicotomia, ni tan sols davall la forma rudimentària del bo i del pitjor..."*.

Potser tal vegada siguem massa ambiciosos, però estem amb Paulo Freire quan assenyala que el que ens pareix impossible per al demà cal fer-ho a partir del que ens és possible hui. En conseqüència el que tractem de fer és un "**rizoma** *freireano*" en el que alhora que podem ser arrels, tiges, fulls, flors o fruits, sense importar-nos la nostra posició ni l'espai que ocupem, podem igualment generar i produir coneixements a partir no sols de *"línies de segmentaritat"* sinó sobretot de *"línies de desterritorialització"* en les que enfront de la bipolaritat dominant, recreem la complexitat emergent de la vida.

Esta revista naix per tant amb vocació rizomàtica en quant que la seua existència no és física, ja que es tracta d'una revista *on line* que estarà sempre ací, oculta i visible al mateix temps, unitària i múltiple, formal i informal permetent-nos comunicar, reflexionar, discutir, entrar en conflicte i arribar a acords o a desacords, ja que es tracta d'una estructura oberta, que conduïx a molts llocs per a procedir a operar, o a cap si només volem llegir una revista.

Però a més el nostre "**rizoma** *freireano*" no sols és rizoma per la seua virtualitat i la seua estructura, sinó també per la diversitat de persones que en ella participen i de temàtiques que s'abordaran, partint precisament dels principis de multiplicitat i desterritorialització en el sentit de fer emergir com a coneixement legítim, allò que el coneixement acadèmic, bancari i oficial desprecia i invalida, donant lloc a nous pensaments, idees, somnis i escrits que ens permeten reflexionar sobre el món en/amb les persones; i sobre les persones que són amb/en el món.

L’acostament al món, l’estar amb/en el món i contemplar-ho, crear-ho i recrear-ho – eixe món que Freire deia que no és, sinó que està sent – ho serà des d’una perspectiva educativa, que no és escolar. Però sent educatiu l’enfocament, no es reduïx ni es limita al pedagògic, en quant que el “**rizoma** *freireano*” vol traspassar els límits de l’educació i observar i prendre part en els assumptes des d’altres perspectives i posicions que es troben en la frontera entre la vida i el somni, entre la realitat i el desig, per això, gran part de les pàgines estaran fetes d’utopia, somni i realitat.

El “**rizoma** *freireano*” que des d’aquest mateix instant ha començat a prendre vida, s’està construint entre totes i tots, és una tasca col·lectiva i sobretot un desafiament per a pensar i actuar en/sobre el món d’una altra forma amb l’única arma – instruments, ferramentes – que creiem útil: la paraula que dóna forma al pensament i a les pràctiques. Igualment és un desafiament per a pensar sobre hui des del demà, per a alimentar el nostre desig de canvi i per a guardar esperant temps millors transformant, com deia Freire, les dificultats en possibilitats. Temps que només arribaren si nosaltres, constituïts com una multitud generadora de nous espais en el no espai, lluitem perquè els millors temps arriben i el rizoma cresca alimentat pels sabers, les pràctiques, els desitjos i els sons que aquelles i aquells que al tindre’ls no els tenen, perquè els compartixen i volen veure fets realitat en un lloc real i concret i en un temps real i concret.

Com construirem aquest no espai? La revista tindrà tres números anuals, i la nostra voluntat d’anar construint espais divergents i diversos pretén que els articles siguen publicats en quatre llengües: anglés, portugués, castellà i català. Junt amb eixos articles per a pensar i reflexionar, es trobarà sempre un document declaratori sobre la nostra voluntat de canviar – encara que siga un poc – la realitat que tenim i no ens agrada massa. Junt/ dins de la revista, també es podran trobar informacions sobre les activitats que realitzen o realitzaran les institucions compromeses amb aquest somni/ desig/ projecte amb forma de butlletí.